Ongelijkheid in leervertraging neemt af

De wereld kampt al 2,5 jaar met de gevolgen van COVID-19. Tijdens deze periode werden scholen en leerlingen geconfronteerd met schoolsluitingen, afstandsonderwijs en lesuitval. Welke consequenties heeft dit gehad voor de leergroei van Nederlandse leerlingen, en vooral: hoe verschillen die consequenties naar het opleidingsniveau van de ouders? We maken de balans op.

In deze factsheet kijken we naar de landelijke cijfers voor de Cito-vaardigheidsscores van leerlingen bij de domeinen begrijpend lezen, spelling en rekenen-wiskunde. **Deze factsheet gaat alleen over leerlingen die bij de start van COVID-19 in de middenbouw zaten (in groep 3, 4 en 5)**, omdat we hier kijken naar de leergroei over een periode van 2,5 jaar. Deze leerlingen zitten nu dus in de bovenbouw.

Om de leergroei sinds COVID-19 te bepalen, berekenen we de leergroei over 2,5 jaar tussen de M-toets in 2019/2020 en de E-toets in 2021/2022.[1] We vergelijken dit met de 'normale' leergroei in 2,5 jaar tussen de M-toets en de E-toets in de periode vóór COVID-19. Voor die vergelijking gebruiken we de leergroei van de M-toets van 2015/2016 naar de E-toets in 2017/2018 én de leergroei van de M-toets van 2016/2017 naar de E-toets in 2018/2019 (= vóór COVID-19).

Om de leergroei tussen domeinen makkelijker te kunnen vergelijken, standaardiseren we de leergroei op dezelfde schaal, waarbij de gemiddelde leergroei vóór COVID-19 de 0-lijn is. Zo kunnen we in de gestandaardiseerde figuren zien wat de afwijking in de leergroei is ten opzichte van de periode vóór COVID-19 (de verticale 0-lijn) en bij welk domein die afwijking het grootste is.[2]

Highlights

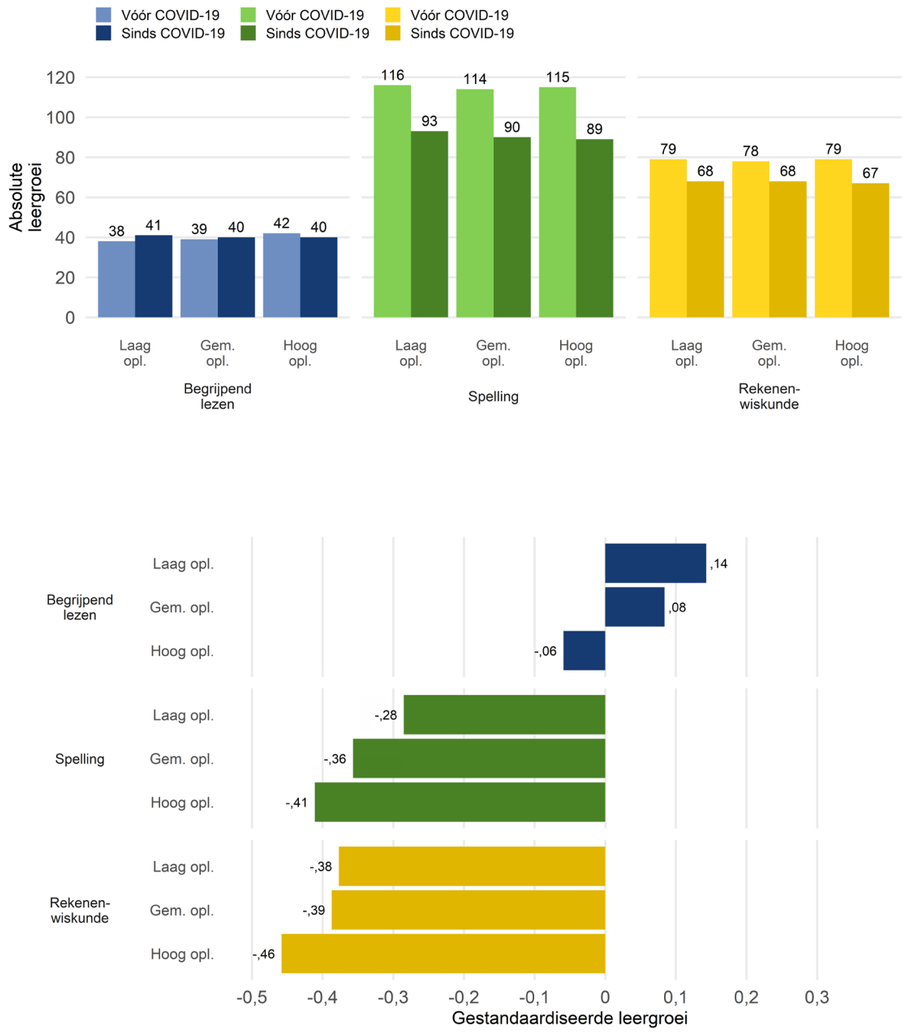
- Verschillen tussen leerlingen naar opleiding ouders zijn kleiner geworden; grote vertraging bij spelling en rekenen-wiskunde voor leerlingen met ouders van alle opleidingsniveaus, maar grootste vertraging in leergroei bij leerlingen met hoogopgeleide ouders.
- Leerlingen met laag- en gemiddeld opgeleide ouders kende grootste vertraging in eerste 1,5 jaar van COVID-19.
- Vanaf 2 jaar COVID-19 keert dat om, en is de vertraging het grootste voor leerlingen van hoogopgeleide ouders.

Figuur 1 laat zien dat de vertragingen in de leergroei verschillen naar het opleidingsniveau van de ouders van leerlingen.[3] Leerlingen van hoogopgeleide ouders hebben bij alle domeinen de grootste vertragingen opgelopen.

» **Let op: dit betekent niet per definitie dat zij in absolute termen minder leergroei hebben doorgemaakt dan leerlingen met ouders met een gemiddelde of lage opleiding, maar dat zij in *vergelijking met de normale leergroei van leerlingen met hoogopgeleide ouders* meer vertraging hebben opgelopen.**

Hier zien we ook dat de vertragingen voor begrijpend lezen niet bij alle leerlingen zijn ingehaald. Waar leerlingen met laag- en gemiddeld opgeleide ouders juist een *grotere* leergroei hebben voor begrijpend lezen sinds COVID-19 dan vóór COVID-19, hebben leerlingen met hoogopgeleide ouders voor begrijpend lezen een iets *lagere* leergroei ten opzichte van vóór COVID-19. Voor spelling en rekenen-wiskunde geldt dat leerlingen van alle achtergronden een vertraging hebben opgelopen. Voor beide domeinen hebben de leerlingen met laagopgeleide ouders de minste vertraging opgelopen in vergelijking met de periode vóór COVID-19.

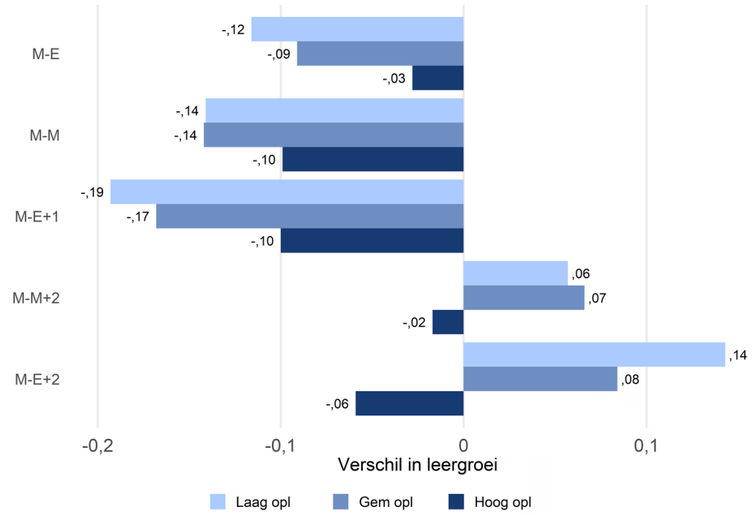
Figuur 1. Verschil in leergroei tussen de periode vóór en sinds COVID-19 voor begrijpend lezen, spelling en rekenen-wiskunde, uitgesplitst naar opleiding ouders

Dit is een vijfde reeks van factsheets over de leergroei in het reguliere basisonderwijs. De andere factsheets in deze reeks over de verschillen tussen typen leerlingen en de verschillen tussen scholen, vindt u op www.nationaalcohortonderzoek.nl/factsheets-leergroei. U vindt hier ook de andere reeksen van factsheets en de Technische Toelichting met een uitgebreide verantwoording van de data en analyses.

Haelermans, C., Van Wetten, S., Abbink, H., Baumann, S., Hendrickx, S., Hendrikse, A., Jacobs, M., Meijer, R. & Van Vugt, L. (2022). *Ongelijkheid in leervertraging neemt af*. NCO Factsheet No. 2022-6.

Figuur 2. Gestandaardiseerd verschil in leergroei **begrijpende lezen** na een half jaar (M-E), één jaar (M-M), anderhalf jaar (M-E+1), twee jaar (M-M+2) en twee en een half jaar (M-E+2), **uitgesplitst naar opleidingsniveau ouders**

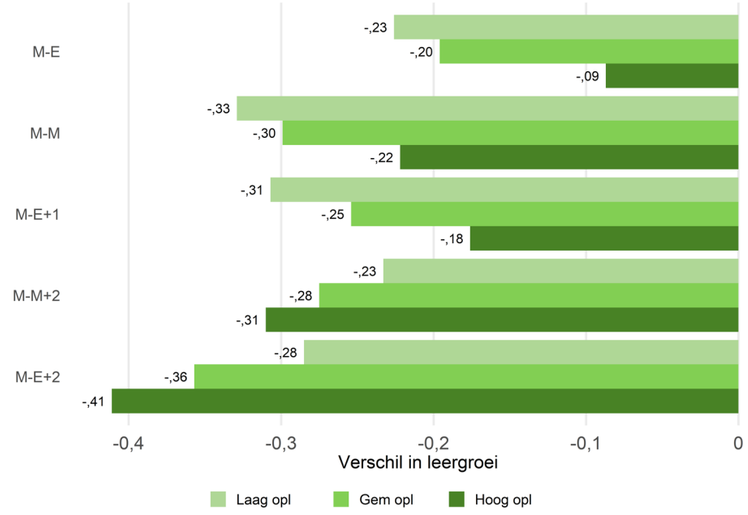

In **Figuren 2 t/m 4** kijken we naar het verloop van de leergroei over de verschillende periodes sinds COVID-19 en vergelijken deze met de leergroei vóór COVID-19. Hier vergelijken we ook weer verschillen tussen leerlingen afhankelijk van het opleidingsniveau van de ouders van leerlingen. **Figuur 2** laat deze vergelijking zien voor begrijpend lezen. Hier zien we dat de vertraging in de leergroei van leerlingen met laagopgeleide ouders in de eerste 1,5 jaar COVID-19 nog het grootst was. Na 2 jaar kantelt dit beeld en zien we dat er voor leerlingen met zowel laag- als gemiddeld opgeleide ouders geen sprake meer is van een vertraging maar juist een hogere leergroei dan vóór COVID-19. De vertraging van leerlingen met hoogopgeleide ouders is in de eerste 1,5 jaar van COVID-19 nog het kleinst. Ondanks dat de vertraging na 2 jaar COVID-19 voor deze leerlingen nagenoeg verdwenen was, loopt deze toch weer op na 2,5 jaar COVID-19.

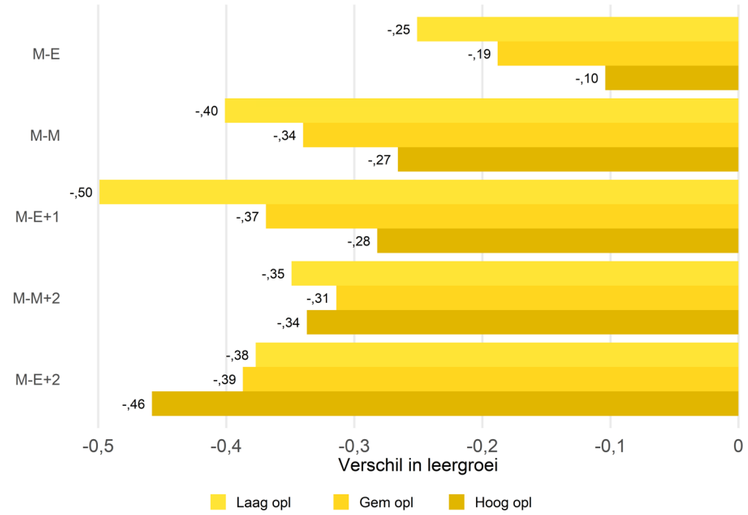
In **Figuur 3** zien we een vergelijkbare trend voor spelling, hoewel hier de vertragingen niet worden ingehaald. Leerlingen met ouders met een lage opleiding hebben in de eerste 1,5 jaar van COVID-19 in alle periodes de grootste vertraging. Na 2 jaar COVID-19 neemt de vertraging voor leerlingen met laagopgeleide ouders af, en hebben deze leerlingen juist de minste vertraging. De vertraging voor leerlingen met gemiddeld en hoogopgeleide ouders neemt dan juist toe. Na 2,5 jaar COVID-19 neemt de vertraging verder toe voor alle leerlingen, maar hebben leerlingen met hoogopgeleide ouders de grootste vertraging en leerlingen met laagopgeleide ouders de minste vertraging.

In **Figuur 4** zien we dat de vertragingen voor rekenen-wiskunde in de drie periodes gedurende de eerste 1,5 jaar COVID-19 opliepen voor alle leerlingen. De vertragingen zijn in deze periodes steeds het grootst voor leerlingen met laagopgeleide ouders en het kleinst voor leerlingen met hoogopgeleide ouders. Hoewel de vertraging voor leerlingen met laag- en gemiddeld opgeleide ouders na 2 jaar COVID-19 ietwat kleiner wordt, neemt deze na 2,5 jaar COVID-19 weer licht toe voor beide groepen leerlingen. De vertraging voor leerlingen met hoogopgeleide ouders blijft verder oplopen. Na 2,5 jaar COVID-19 hebben zij juist de grootste vertraging. De vertraging is na 2,5 jaar COVID-19 het kleinst voor leerlingen met laagopgeleide ouders, hoewel het verschil met leerlingen met gemiddeld opgeleide ouders nihil is.

Figuur 3. Gestandaardiseerd verschil in leergroei **spelling** na een half jaar (M-E), één jaar (M-M), anderhalf jaar (M-E+1), twee jaar (M-M+2) en twee en een half jaar (M-E+2), **uitgesplitst naar opleidingsniveau ouders**

Figuur 4. Gestandaardiseerd verschil in leergroei **rekenen-wiskunde** na een half jaar (M-E), één jaar (M-M), anderhalf jaar (M-E+1), twee jaar (M-M+2) en twee en een half jaar (M-E+2), **uitgesplitst naar opleidingsniveau ouders**

Eindnoten

1. We laten de leergroei tussen M3 en E5 buiten beschouwing voor begrijpend lezen, omdat er geen M3-toets wordt afgenomen.
2. Voor verdere uitleg zien de Technische Toelichting op *www.nationaalcohortonderzoek.nl/factsheets-leergroei*.
3. Lage opleiding is maximaal vmbo b/k diploma, mbo1 diploma of onderbouw havo of vwo; Hoge opleiding is HBO of WO.

Dit is een vijfde reeks van factsheets over de leergroei in het reguliere basisonderwijs. De andere factsheets in deze reeks over de verschillen tussen typen leerlingen en de verschillen tussen scholen, vindt u op *www.nationaalcohortonderzoek.nl/factsheets-leergroei*. U vindt hier ook de andere reeksen van factsheets en de Technische Toelichting met een uitgebreide verantwoording van de data en analyses.

Haelermans, C., Van Wetten, S., Abbink, H., Baumann, S., Hendrickx, S., Hendrikse, A., Jacobs, M., Meijer, R. & Van Vugt, L. (2022). *Ongelijkheid in leervertraging neemt af*. NCO Factsheet No. 2022-6.